

OKUMA / ANLAMA / ANLATMA / GÖSTERME VE İZLEMENİN BİR ARADALIĞI

“E Evi, her okunuşta kendisini yeniden yazacak/yaratacak bir kitap.”

Bir metin/heykel/resim/sinema filmi/tiyatro oyunu üzerine düşünmek, bu düşünmeyi bir metne dönüştürmek nasıl bir süreci göz önüne almak demek? Bu süreci yazıya dökerken, dökme hali için kelimeler her zaman yeterli olur mu? Bunu bir başka şekilde anlatmak mümkün mü? Cem İleri'nin *E Evi*'ni okurken bu sorular kafamın bir köşesinde hep dönüp durdu. Nitekim kitabın ilk paragrafı ve aynı zamanda yayıncı tarafından arka kapak yazısı da *Lorem Ipsum*'dan bir alıntı! "*Lorem Ipsum* yazının yerini alan sahte yazı, yalnızca belirli bir işlevi görmesi için kullanılan sözcükler, anlamı bir kenarda bırakmış, yerine gelmesi gereken metnin yerine bir süreliğine geçmiş kullanımlık imge, mükemmel bir boşluk, yararsız yazı, boş sayfa, kör metin."

E Evi'nin yazarı Cem İleri, Ayşe ve Bülent Erkmen'in yapıtları/işleri/eserleri üzerinde odaklanırken biz okurları da zihninin kıvrımları arasında dolaştırıyor. Onun Erkmen(ler)'in işleri/yapıtları/eserleri üzerinde neler düşündüğünü, neler okuduğunu, bunların onda uyandırdığı çağrışımları bizler okur olarak tek tek, fakat yazarının zihninde nasıl canlandığını da görerek okuyoruz. Bu açıdan bakıldığında Cem İleri'nin görsel sanatları yazıyla bir anlama/aktarma/açma/açıklama girişiminin nasıl yazı/metin ve görme/görsellik arasındaki ilişkiye dönüştüğünü izlemek de mümkün. İzlemek diyorum, çünkü tüm kitap boyunca yazar

kimi zaman anlatıcı/aktarıcı kimi zaman okur/izleyici olarak farklı rollerde karşımıza çıkıyor. Erkmen(ler)'in farklı dönemlerindeki farklı iş/eser/yapıtlarını anlatırken, Erkmen(ler)'i de anlatının parçası yapıyor.

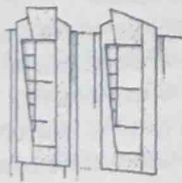
B biçim/anlam anlatı arasındaki ilişkilerin Erkmen(ler)'in eserlerindeki önemi ve bunların bileşenleriyle/dönüşenleriyle arasında kimi zaman eşzamanlı kimi zaman ardışık kimi zaman da geriye dönüşlü bir şekilde kurduğu

bağıntı/bağlılık/bağdaşlık ilişkilerinin nasıl bir uzam/evren oluşturduğu da *E Evi*'nin temel meselelerinden biri. Problem değil, mesele. Çünkü mesel'i de çağrıştıran mesele kelimesi hem mesel'in benzer/örnek/misal anlamlarını, üstü kapalı olarak söylenen ibretlik sözü, kıssayı ve atasözünü hem de mesele olduğunda sorun/bilmece anlamlarını bir arada taşıyor. Cem İleri, Erkmen(ler)'in iş/eser/sanatını bir mesele gibi ele alarak onun farklı yönleri arasındaki ilişkileri sadece benzerlikler üzerinden değil, bileşenler ve bağıntılar olarak incelediği için bu sanatın gözümüzün önünde nasıl bir bellek kazandığını da biz okurlara/izleyicilere aktarıyor. Fakat burada onun kullandığı yöntemin, ele aldığı işi bir mesel/e olarak okuması olduğunu düşünüyorum. Bu da metni bir "enerji" haline getiriyor. Nitekim Cem İleri'nin geçtiğimiz 15 Mayıs'ta gerçekleştirdiği "Remix Konuşma Dizisi: Bazı Kitaplarımı Nasıl Yazmadım?" başlıklı konuşmasını dinlediğimde ve sonrasında Bülent Erkmen ile *E Evi* hakkındaki ayak üstü konuşmamızda metnin bir "enerji"si olduğu konusunda hemfikir olmamız da, "enerji"den kastımızın Erkmen(ler)'e mesel/e gibi yaklaşmakta olduğunu görüyorum. Olağan ile olağanüstü'nün, yazı ile söz'ün, yazı ile göz'ün karşılaşmalarının bir araya gelişinin yazar tarafından biz okurları nasıl okura/izleyiciye dönüştürdüğünün sırrı da burada sanırım.

Metni bir mesel/e şeklinde kurmak, yapmak da yazanın yazdığı hakkında neler düşündüğünü, düşünme aşamalarının her evresini, sonradan oradan sonuçlara nasıl açıldığını, bağlam/bağlantıları nasıl yakaladığını yavaş yavaş açarak mümkün. Bu, yazarı da o işleri bir araya getiren, yoğuran, inşa eden bir başka role büründürüyor. Yine tam da bu noktada, Cem İleri'nin Akbank Sanat'ta "Remix" kavramı üzerinde yaptığı konuşmasının ardından Bülent Erkmen'in, İleri'ye *E Evi*'ne dair yazdığı metnin ne anlattığına dair doğrudan bir konuşma yapmaması, okuru metniyle baş başa bırakması konusundaki önerisini hatırlıyorum. 18 parçadan meydana gelen *E Evi*, aslında her bir parçanın farklı, ayrı ve başka düzenlerle okunmasını da mümkün kılan bir yapıya sahip. Bu yönüyle her okurun kendi tecrübesi ve onu nasıl bir sıralamaya tabi tuttuğu da metni anlamlandırma/anlama konusunda bir başka tecrübenin ortaya çıkmasını sağlıyor.

E Evi, her okuyuşta kendisini yeniden yazacak/yaratacak bir kitap. ■

CEM İLERİ
E Evi

E Evi
Cem İleri
Norgunk Yayıncılık

HAZİRAN 2018 // GÜNCEL EDEBİYAT
idefix.com // sabitfikir.com
FİYATI: 5.00 TL

ARHİT

ABBAS BOZKURT

EDEBİYAT FESTİVALLERİ : EDEBİ SEYYAHLARA ROTALAR

ISSN 2146-2127

9 772146 212005 >